

Hvorfor tage i skoven med udviklingshæmmede elever?

Af Lars Jensen, Lars Kjær, Jacob Svarre og Mie Hersted, lærere og pædagoger på Ådalsskolen i Ringsted.

Flere klasser på specialskolen Ådalsskolen i Ringsted kommer jævnligt i Kærehave skov. I skoven er der masser af frisk luft til hjerne og muskler og sanseindtryk bliver dæmpet. Der er masser af plads til udfoldelse, det er sjovt og spændende og for nogle ufarligt, da begrebet skole kan betyde noget der er svært, mens begrebet skov som oftest er forbundet med noget sjovt! Det mest fantastiske er, at disse dage er blevet til gensidig inspiration for børn og voksne. Da naturen og skoven aldrig helt er den samme opstår der hver gang nye ideer og opgaver, som ikke var planlagt i første omgang. Det er social træning, faglighed og livskundskab i skøn forening – og så giver det selvværd!

I afd. 2 (4-7 kl.) kommer vi fast i Kærehave skov en gang om ugen i sommerhalvåret. Det er blevet en del af vores ugentlige værkstedshold og det står højt på elevernes ønskeseddel!

Personalet bliver hjulpet godt på vej i deres planlægning med bålhytter, stisystemer, fitnessbane, små søer, grejbank m.m. Der er samtidig mulighed for at observere eleverne i andre situationer end dem man oftest ser i dagligdagen på skolen. Eleverne får brugt nogle sider af sig selv, der kan overføres til arbejdet på skolen.

Et eksempel

Jokum er ny elev på skolen. Han kan meget lidt af de traditionelt faglige opgaver i skolen og har et meget lavt selvværd. Han er lydfølsom og nyder at komme ud, hvor der er højt til loftet og hvor lyde ikke kun bliver til støj. Han har for det meste været svær at holde fast i aktiviteter pga. sine opmærksomheds- og koncentrationsudfordringer, men også fordi han ofte frygter, at det er noget, han ikke kan.

Denne dag er vi i bålhuset. Det regner let og vi har planlagt at bage æbler over bål. Vi har økse og knive med. Flere børn prøver at bruge øksen under vejledning af en voksen. For en gang skyld stejler Jokum ikke, da han bliver vejledt. Det her er sjovt og han kan! Han får masser af ros for at huske at holde øje med de andre, for at huske at sprede benene, så han ikke kommer til skade og for sine kreative måder at anbringe træet på, så han kan få så mange stykker brænde ud af træet som muligt. Han fortsætter længe - også selv om det er hårdt! Får ros for sin udholdenhed og vedholdenhed og kan føle sin krop helt igennem, hvilket tydeligvis gør ham rolig.

Næste dag på skolen får han som opgave at lave en bog i book creator på Ipad. Bogen skal handle om det, han godt kan lide at lave. Han protesterer først højlydt, indtil vi får snakket om oplevelsen med at hugge brænde dagen før. Det ender med, at han får lavet en bog, der også kommer til at handle om mere end det at hugge brænde! Til den kommende emneuge, hvor hele skolen bliver lavet om til Ådalby med virksomheder og butikker, skal Jokum lave optændingsbrænde, der skal sælges i småbundter med et bestemt antal i hver, med prismærker og reklamespots. Jokum laver nu matematik og dansk uden det gør ondt!

Hvordan er det at være udviklingshæmmet?

Mange udviklingshæmmede er ofte udfordret på deres sansesystem. Almindelige lyde føles som larm. Mange synsindtryk forvirrer. Personer, der kommer tæt på eller bevæger sig hurtigt rundt, kan føles truende. Det kan være svært at mærke sin egen krop, svært at følge med i tempo, svært at forstå hvad folk siger, hvis de bruger mange ord og lange sætninger. Det kan være svært at huske, det man lige har lært eller det man lærte for en måned siden. Det kan være svært at finde ud af at være venner og hvordan man tackler det at blive uenige. Det kan være svært at styre sine bevægelser, selvom man egentlig godt ved, hvad man skal. Det er derfor nødvendigt at skabe nogle rammer, en struktur og metoder, der hjælper eleverne med at styre eller kompensere for diverse udfordringer, så de får mulighed for at udvikle sig optimalt og får et positivt selvværd på trods af deres udfordringer. Og her har vi gode erfaringer med at inddrage skoven.

Rammen

Forudsigelighed giver tryghed. Ved man hvad man skal og hvor man skal hen, behøver man ikke bruge energi på at finde ud af og holde styr på, hvad man skal. Energien frigives til aktiviteter og samvær. Vi har derfor hver gang base i det samme bålhus. Vi cykler de 5 km i en bestemt rækkefølge. Madpakker, aktiviteter omkring bålhuset og aktiviteter i skoven foregår i en bestemt rækkefølge.

Tempoet er sat ned og helt på elevernes præmisser. Vi har fra starten en overordnet plan for aktiviteterne, men det er vigtigt, at eleverne er medbestemmende for, hvad der skal foregå. Rollespil startede f.eks. fordi en elev snakkede om at bekæmpe monstre i skoven, bue og pil fordi en elev gerne ville skyde en hjort. Hulen var slet ikke planlagt, men opstod spontant.

Tilgangen til alle aktiviteter bliver seriøs, da de foregår i et autentisk miljø. Både rollespilssværd, knive og økser KAN være farlige, man KAN falde i søen eller blive væk i skoven, så man skal tage vejledninger og aktiviteter alvorligt!!

Hulen – en spontan aktivitet

At have faste rutiner og struktur betyder ikke, at man ikke kan være spontan! Tvært imod er det vigtigt at gribe eleverne lige der, hvor de er nu! Motivation fremmer forståelsen. Omvendt kan det være meget svært at gennemføre en planlagt aktivitet, hvis hovedet er fyldt af noget andet. Det betyder ikke, at eleven skal styre forløbet, men at man tager udgangspunkt i det, der er i hovedet på eleven lige nu og leder videre derfra.

Hulen opstod helt spontant, da en elev på et lavt kognitivt og sprogligt niveau begyndte at samle et par enkelte grene og bygge videre på den hule andre så småt havde startet. Det blev et fantastisk projekt! Alle var i gang, samlede grene af forskellig størrelse, slæbte af sted og måtte hjælpe hinanden med de største. En af eleverne fandt en stor gren: *"Den ligner en slange"*, - og så fik hulen en slange, der skal holde vagt. Der blev samarbejdet og diskuteret, kommet med forslag og prøvet af: *"Hvilke grene skal ligge øverst, så hulen ikke braser sammen?"*, *"Kan man lave en dør?"*, *"Kan man lave en lås?"*, *"Er hulen stor nok?"*, *"Hvor mange kan der være derinde?"*.

Det bedste er, at hulen har fået lov til at blive stående og er derved også blevet en del af rammen. Man kan gemme sig, eller en skat kan ligge i hulen. Andre gæster i skoven har måske været på besøg og har efterladt en portion små sten, eller noget madpapir! Man deler hulen med nogen, man ikke kender. Hulen er ikke færdig, men kan modelleres videre ud fra nye ideer på et senere tidspunkt.

Rollespil

Rollespil er ikke rollespil i traditionel forstand. Det er en metode til social træning. Ved denne form trænes simple regler for socialt samvær. Historien kan bygge på nogle situationer, der er sket på skolen. Den kan også bygge på nogle af de karaktertræk eleverne har. Måske skal den stille pige kæmpe for at beskytte den frembusende dreng, der til gengæld skal holde sig i baggrunden, så han ikke bliver taget til fange. Måske skal de to, der ellers var uvenner, være sammen om at beskytte prinsessen. Måske skal de, der har svært ved at vente, være dem der sørger for at alle kommer sikkert over den lille bro. Det er vigtigt, at flokken kommer til at føle sig som et hold, der kan klare sig sammen. Derfor kan historien også bygge på de styrker og positive karaktertræk, de enkelte elever har.

Nogle gange kan historien bygge på det eleverne har rigtig svært ved, men uden eleverne selv opdager det! Det kan f.eks. være rigtig svært for nogen at holde sammen som et hold. Måske vil en dreng hele tiden løbe i forvejen. Så snart han holder sig til gruppen, bliver det bemærket, så han selv bliver bevidst om det! Det at slås med rollespilsværd kan også være en metode til at lære både sine egne og andres grænser og kræfter at kende. Man lærer at blive opmærksom på sig selv og sine kammerater. Måske er han, der ellers råber højest, ham der holder sig bagest, fordi han er bange for at det skal gøre ondt.

Gennem rollespil lærer eleverne bl.a. at samarbejde, at være opmærksom på og beskytte en kammerat, at forhandle og at forklare / give en besked, at lave strategi, at vælge egne og andres grænser at kende – hvornår stopper man med at slå/kæmpe, at følge regler, at tage ansvar, at kunne sætte sig ind i en rolle / i en historie, turde stå frem /råbe højt / kæmpe udsætte egne lyster og impulser og at kunne se og arbejde hen mod et fælles mål.

Skyd en hjort!

"Næste gang skal vi skyde med bue og pil!", erklærede Sigurd!

"Hvad skal vi skyde på? - En darts kive?"

"Nej, en hjort!"

Og så måtte vi jo lave en hjort! Det blev en stor flyttekasse med en tegning af en hjort. Vi havde lånt en rigtig ugandisk jagtbue med slangeskind og med rigtige pile med modhager. Buen var meget stram, kunne næsten ikke spændes af eleverne selv. Til gengæld var nogle af de hjemmelavede så løse, at de heller ikke rigtig duede. Det er altså ikke ligegyldigt hvordan en bue er spændt!

I forløbet lærte eleverne udover at skyde med bue og pil, om andre folkeslag, at træne opmærksomhed og fokusering, koncentration, motorik, øje-hånd koncentration og at vente på tur.

Mere info:

Forfatterne har tidligere udgivet en udbygget artikel, hvor de konkrete forløb samt en række flere beskrives mere detaljeret. Find den her:

http://kaerehave-skov.dk/files//Undervisningsforl_b%20Ådalsskolen_WEB.pdf

Om Ådalsskolen:

http://www.aadalsskolen.dk/Infoweb/Designskabelon_Ringsted/Rammeside.asp?Action=&Side=&Klasse=&Id=&Startside=&ForumID=

Om Kærehave skov: <http://www.kaerehave-skov.dk>

